

Obraz Vranovskej Panny Márie

Obraz Vranovskej Panny Márie (Obr. 1) to je viac ako 300 ročné pomenovanie milostivého obrazu vo farskom kostole dnes už Bazilika minor Narodenia Panny Márie. Prvá doložená zmienka o obraze je datovaná na rok 1708, ale jeho pôvod sa stráca vo tme neistoty.

(Obr. 1)

Autor obrazu nie je známy. Obraz Vranovskej Panny Márie má rozmery 54,0 x 41,5 cm je vyhotovený na plátne olejovými farbami a predstavuje *Božiu matku s dieťaťom* držaným na pravom predlaktí. Ruka presvätej Márie a ruka Dieťaťa ukazujú navzájom na seba, čo svedčí o type obrazu *hodigitri*. Ďalej vzhľadom nato, že tváre oboch postáv madony i dieťaťa sa vzájomne dotýkajú ide zároveň o typ *eleuzy*. Tieto obe črty nesú umelecky formulovanú myšlienku: *Toto je môj milovaný (Boží) syn – toto je moja (pozemská) matka*. Nadprirodzene vzťahy Máriinho materstva i božsko-ludskej prirodzenosti jej Dieťaťa zdôrazňujú nad ich hlavami umiestnene svätožiary. V dolnej časti obrazu sa nachádza latinský nápis *IMAGO MIRACULOSAE B. V. M. LACRIM ANTIS CALVARIAE*. *Milostivý obraz Najsvätejšej Panny*

Márie, slzami plačúcej na Kalvárii.

Detail so slzami

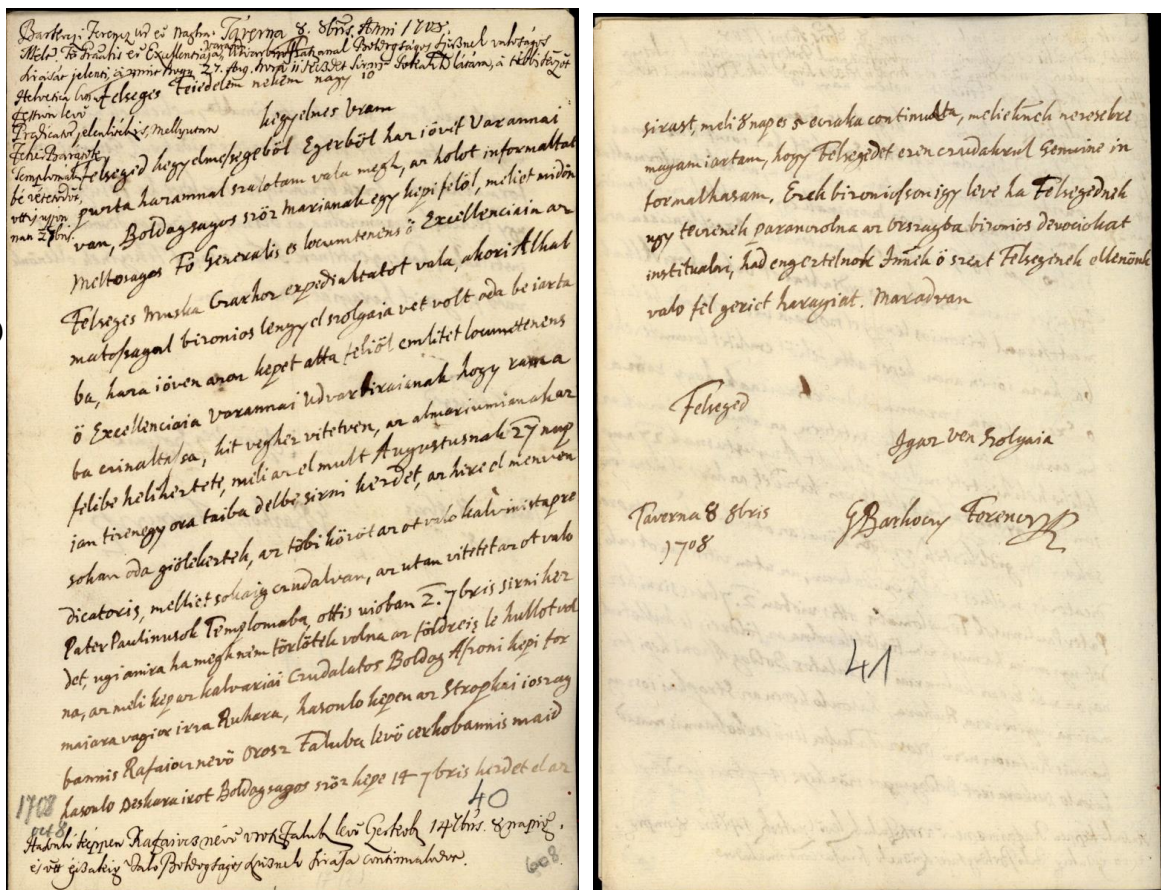
Fakty uvádzajú, že obraz patrilo do osobného vlastníctva Františka Goleckého, ale pre nás z neznámeho dôvodu bol s úctou uschovávaný v byte vranovskej rodiny Berčénich. Dňa **27. augusta 1708** tento obraz začal **slziť krvavými slzami**.

K priamemu a úradnému kontaktu so spomínaným obrazom prišiel vtedajší vranovský farár a zároveň predstavený komunity tunajších pavlínov – Augustín Hnatovič OSPPE, ktorý opísal udalosť samotného zázraku. Poznámky o tejto udalosti poslal vtedajšiemu generálnemu predstavenému o. Jánovi Kristolovcovi OSPPE. Ich presný obsah znel: *Obraz, ktorý sa teraz nachádza v našom kostole, v dome Berčénich slzil dňa 27. augusta roku 1708. Tieto slzy vlastnoručne som utrel za prítomnosti Velebného otca [Mateja] Soósa i mnohých laikov. Svätý obraz pani Berčéniová vyzdobila zlatým náhrdelníkom, striebornou retiazkou pani Čákiová, rodená Klára Zičiová a manželka Štefana. Pani Hallerianová, rodená Barkóciová – strieborným a zleteným kvietkom a vlastníkom obrazu pan František Golecký – strieborným srdiečkom. Podobne výzdoby skladali aj ostatní prítomní.*

Následne po udalostiach slzenia obrazu Panny Márie s dieťaťom v rodine Berčénich dňa **27. augusta 1708** bol tento milostivý obraz prenesený a umiestnený na hlavnom oltári v chráme a od **8. septembra 1708** niesol pomenovanie **Kostol Narodenia Panny Márie**.

Podľa dochovaného listu (Obr. 2), napísanému dňa 8. októbra 1708 v Továrnom písal starý gróf František Barkóci Františkovi Rákocimu II o milostivom slziacom obraze.

(Obr.2)

V liste sa okrem iného uvádza, že Golecký zakúpil obraz v Poľsku v roku 1707 a po prinesení ho umiestnil v miestnom kaštieli. Dňa 27. augusta 1708 okolo 11.00 hod. obraz zaslzil a videlo to mnoho svedkov. Okrem iného osobne ho videl aj miestny kalvínsky kňaz. Dňa 2. septembra 1708 obraz opäť slzil a oveľa intenzívnejšie tentoraz už v kostole. Barkóci zapísal, že slzil kvôli našim hriechom. Toľko z listu.

Po prenesení obrazu do kostola, rástla zo strany veriacich úcta k nemu a prejavilo sa to aj na jeho výzdobe - zarámovaní (1710-1717) a neskôršie – vyhotovením pre Pannu Máriu a Božie dieťa aj naložením strieborných šiat, *svätožiar a korún* (Obr. 3) Nepodarilo sa však zistiť ani dátumu, ani vykonávateľa tých vyzdob.

(Obr. 3)

Dňa 18. apríla 1718 vypukol požiar, ktorého korisťou sa stalo bezmála celé mesto Vranov spolu s kostolom. Slziaci obraz Panny Márie, ktorý bol v povesti milostivého obrazu už celých 10 rokov však **zostal neporušený**.

Pavlíni, keď uvideli úplne vyhorené vnútro svätyne, a pritom plameňmi nedotknutý obraz, cítili sa zaviazaní k väčšej úcte voči tej, ktorú im obraz sprítomňoval.

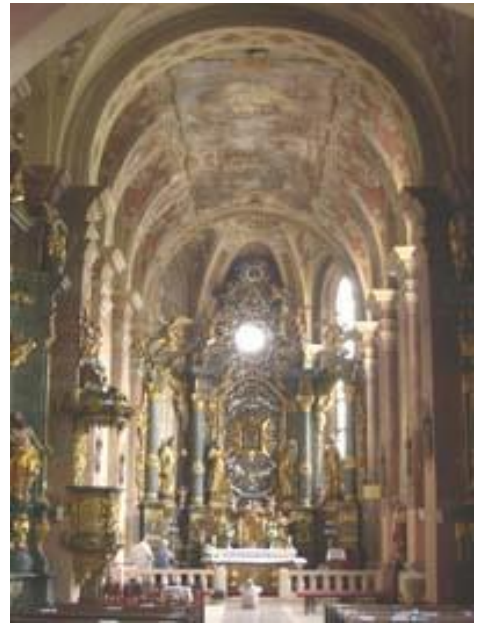
Nie je na tom nič divné, že vtedajší vranovskí pavlíni svoj záväzok splnili. Cesta k tomu bola však neľahká a veľmi dlhá.

Prvá etapa rekonštrukcie kostola zhoreného roku 1718 pre nedostatok vlastných financií – podľa prameňov iba z darov cudzej, ľudskej štedrosti – sa obmedzovala len na aké-také zaistenie podmienok pre vhodné slávenie bohoslužieb vo svätyni kostola. Jeho hlavná časť – a najmä steny – boli požiarom tak zasiahnuté a zničené, že vyžadovali záchranu pred zrútením, a celok čakal na veľmi rozsiahle a finančne náročné práce. Prebehlo vyše 38-ročné obdobie úsilia už nielen záchrany a obnovy, ale aj pripravenia čo najvhodnejšieho príbytku Kristovi a jeho Matke Pannu Márii v milostivom obraze.

Obnova vyvrcholila **21. septembra 1756**, v deň konsekrácie kostola, ktorú vykonal vtedajší (1744 – 1761) jágerský biskup František Barkóci (15.10.1710 – 18.6.1765).

Kostol po 38 rokoch renovácie svojou vnútornou výzdobou s očarujúci dokonalosťou čo do krásy, bol už vtedy hodný pomenovania bazilika. (Obr. 4)

(Obr. 4)

Keďže obraz je malý, aby opticky zväčšili jeho veľkosť, tak v roku 1764 grófka Zuzana Sirmaiová, zafinancovala ozdobu obrazu veľkou osemramennou hviezdou, bohato doplnenou ôsmimi zväzkami tenších lúčov. Vyzdobila tú časť priestoru nadstavby oltára, v ktorej sa nachádzal obraz. (Obr. 5)

O päť rokov neskoršie (1768/69) grófska rodina Ján Barkóci zo Šale a jeho manželka Leopoldína, rodená Stáraiová, obetovali nádherný strieborný rám, ktorý sa priamo stýka so Sirmaiovou hviezdou, s tým, že v ňom sa nachádzala drevená schránka s pôvodným rámom a sklom. (Obr.5)

(Obr. 5)

V takom stave (nedotknutý a neupravovaný) nepretržite uctievaný 300 rokov obraz Vranovskej Panny Márie sa zachoval až do roku 1999.

Prejavom starostlivosti o jeho zachovanie, bola prevedená odborná konzervácia, ktorá prišla v pravý čas, keďže obraz napadla hniloba a začala sa nebezpečne šíriť. Na uskutočnenie konzervácie dal svoj súhlas roku 1999 košický metropolita, arcibiskup Alojz Tkáč, a pod dozorom Krajského pamiatkového úradu v Prešove ju vykonal akademický maliar Ľubomír Cáp. Všetky náklady spojené

s konzervačnými prácami, ochotne a s láskou vzali na seba vranovský farníci.

Na príkaz Františka Jozefa II. otcovia pavlíni opustili chrám v roku 1786.

Hoci odtiaľto pavlíni odišli (na 200 rokov) kostol si svoju povest' mariánskeho pútnického miesta zachoval po celý ten čas až dodnes. Zasvätený Narodeniu Panny Márie od roku 1708

každoročne dňa 8. septembra, na slávnosť jeho pomenovania, privolával a privoláva putujúcich mariánskych ctiteľov takmer zo všetkých končín stredného a severného Zemplína.

Otcovia pavlíni sa sem znovu vrátili a začali opätovne pracovať v roku 1991. Dňa 6. septembra 2008 bol chrám povýšený a ozdobený titulom bazilika minor.

Poznámka 1: V maďarskom mestečku Jászfényszaru sa nachádza kópia vranovského obrazu, o ktorej sa predpokladá že bola vyhotovená ako jedna z prvých vzhľadom na šperky, ktoré sú domalované na obraze. Ako história uvádza tieto šperky dostal obraz hneď po prenesení. (Obr.6)

(Obr.6)

Poznámka 2: Na hrade Krásna hôrka sa nachádza takisto kópia vranovského obrazu v hradnej kaplnke pri zosnulej Žofii Serédyovej. Za akých okolností sa tam dostal a kto ho vyhotovil nie je známe. (Obr. 7)

(Obr. 6 pred a po reštaurovaní kópie)

Poznámka 3: Niektoré kroniky uvádzajú, že čo sa týka pôvodu obrazu, že ide o kópiu mariánskeho obrazu z talianskeho mesta Genezzano, Treba skonštatovať, že to nemôže byť pravda, keďže obraz vranovskej Panny a spomínaný taliansky obraz sa navzájom odlišujú už tým, že dieťa na talianskej freske je namalované na opačnom predlaktí matky a zaodeté. (Obr.8)

(Obr. 8)

Vypracovala Ing. Veronika Fedorová

Zdroj:

Pútnický farský kostol Narodenia Panny Márie a kláštor pavlínov vo Vranove nad Topľou, autor o. Leander Pietras OSPPE 2006.

Vranov nad Topľou A Jótanács Anyja búcsújáró helye, autor Farkas Kristóf Vince, pracovník Jász Múzeum Jászberény történész muzeológus 2008

Mészáros Kálmán : **A kálvinista prédikátor esete a könnyező Máriával;**

http://reformacio.mnl.gov.hu/a_kalvinista_predikator_esete_a_konnyezo_mariaival